

ภูมิศาสตร์ภาษาจังหวัดลพบุรี : การศึกษาคำศัพท์และเสียงปฏิกาศชุด ช-จ-ช

นางสาว ลัดดาวัลย์ ชัยสกุลสุนทร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-432-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I17101325

LINGUISTIC GEOGRAPHY OF LOP BURI : A STUDY OF LEXICAL ITEMS AND THE
CH-C-S CORRESPONDENCE SET

Miss Laddawan Chaisakulsurin

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Linguistic

Graduate School

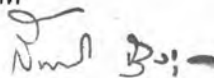
Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-632-432-2


หัวข้อวิทยานิพนธ์ ภูมิศาสตร์ภาษาจังหวัดลพบุรี : การศึกษาคำศัพท์และเสียงปฏิภาคชุด ช-จ-ช
โดย นางสาวลัดดาวัลย์ ชัยสกุลสุรินทร์
ภาควิชา ภาษาศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ม.ร.ว.กัลยา ติงศภัทิย์


บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต




..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ กุงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์


..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ภาณุพงศ์)


..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ม.ร.ว.กัลยา ติงศภัทิย์)


..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชिरพันธ์ เหลืองทองคำ)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ถัดดาวลัย ชัยสกุลสุรินทร์ : ภูมิศาสตร์ภาษาจังหวัดลพบุรี : การศึกษาคำศัพท์และเสียงปฏิภาค
ชุด ช-จ-ช (LINGUISTIC GEOGRAPHY OF LOP BURI : A STUDY OF LEXICAL ITEMS
AND THE CH-C-S CORRESPONDENCE SET) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทย์, 117
หน้า. ISBN 974-632-432-2

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการกระจายของภาษาไทยถิ่นกลาง ภาษาไทยถิ่นเหนือ
และภาษาไทยถิ่นอีสานในจังหวัดลพบุรี โดยใช้คำศัพท์และเสียงปฏิภาคชุด ช-จ-ช รวมทั้งเปรียบเทียบผลการ
วิจัยที่ได้จากการศึกษาทั้ง 2 วิธีนั้น

การศึกษารุ่นนี้ได้ใช้วิธีเก็บข้อมูลด้วยการส่งแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยหน่วยบรรดที่ใช้ทดสอบ
คำศัพท์ 30 หน่วยบรรดและคำที่ใช้ทดสอบเสียงปฏิภาค 10 คำ โดยส่งไปยังอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดลพบุรีจำนวนทั้งสิ้น 122 โรงเรียน แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาคิดเป็นร้อยละ
88.43 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

ผลการวิจัยพบว่าจังหวัดลพบุรีมีการใช้ภาษาไทยถิ่นกลางมากที่สุด รองลงมาคือภาษาไทยถิ่นอีสาน
และภาษาผสมระหว่างภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นอีสานตามลำดับ บริเวณที่มีการใช้ภาษาไทยถิ่นกลาง
มากที่สุด คือ บริเวณด้านตะวันตกของจังหวัด โดยเฉพาะอำเภอท่าม่วง ซึ่งเป็นบริเวณที่ใช้ภาษาไทยถิ่นกลางทั้ง
อำเภอ ภาษาไทยถิ่นอีสานพบมากบริเวณอำเภอบ้านหมี่ ส่วนภาษาผสมระหว่างภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษา
ไทยถิ่นอีสานมีการใช้กระจายอยู่ทั่วไปในจังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นความสอดคล้องกันทั้งจากการ
ศึกษาคำศัพท์และเสียงปฏิภาคของพยัญชนะต้นชุด ช-จ-ช อย่างไรก็ตามบริเวณที่พบว่าพูดภาษาไทยถิ่นอีสานใน
งานวิจัยนี้ อาจเป็นบริเวณที่พูดภาษาพวนก็เป็นได้ และควรศึกษาให้แน่ชัดต่อไป

ภาควิชา ภาษาศาสตร์
สาขาวิชา ภาษาศาสตร์
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิสิต ถัดดาวลัย ชัยสกุลสุรินทร์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C310813 : MAJOR LINGUISTICS

KEY WORD: LINGUISTIC GEOGRAPHY/LOP BURI/LEXICAL ITEM/ SOUND CORRESPONDENCE
LADDAWAN CHAISAKULSURIN : LINGUISTIC GEOGRAPHY OF LOP BURI : A STUDY
OF LEXICAL ITEMS AND THE CH-C-S CORRESPONDENCE SET. THESIS ADVISOR :
ASST. PROF. KALAYA TINGSABADH, PH.D. 117pp.ISBN 974-632-432-2

The goal of this thesis is to study the distribution of Central Thai, Northern Thai, and Northeastern Thai in Lop Buri Province, based on usage of lexical items and the ch-c-s correspondence set. In addition, a comparison is made between the results of the two methods of study.

The postal questionnaire method was used in this study. The questionnaire containing 30 semantic units and 10 sound correspondence testing words was sent to the principals of 122 schools under the provincial Elementary Education Office. The returned questionnaires accounted for 88.43 percent of the total number sent.

The study demonstrates that Central Thai is the most widely spoken dialect in Lop Buri, followed by Northeastern Thai and the blended language between Central Thai and Northeastern Thai. The area where Central Thai is most densely used is the western part of Lop Buri, especially in Tawung District, while Northeastern Thai is found in Ban Mi District. The blended language between Central Thai and Northeastern Thai is used all over the province. The results show good correspondence between the lexical item study and the ch-c-s correspondence set study. It is noted that the areas designated as Northeastern Thai may in fact be inhabited by Phuan speakers, and should be investigated further.

ภาควิชา..... ภาษาศาสตร์

สาขาวิชา..... ภาษาศาสตร์

ปีการศึกษา..... ๒๕๓๗

ลายมือชื่อนิสิต..... สัจพจน์ ชัยรสวิโรจน์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... Asst. Prof. Kalaya Tingsabadh

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงมาได้ ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผศ.ดร.ม.ร.ว.กัลยา ติงศภักดิ์ ผู้ให้คำแนะนำและข้อคิดต่างๆ อันมีค่ายิ่งต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ นอกจากนี้ท่านจะกรุณาสละเวลาตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีแล้ว กำลังใจจากท่านมีส่วนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงมาได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ดร.วิจิตร ภาณุพงศ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดลพบุรีทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างดียิ่ง

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา สำหรับความรัก ความห่วงใยและให้การสนับสนุนมาตลอดและขอขอบคุณคุณศักดิ์สิทธิ์ ลิมกุลาคมน์ที่ให้ความห่วงใยและคอยเป็นกำลังใจให้ทำงานวิจัยชิ้นนี้จนสำเร็จ

ลัดดาวัลย์ ชัยสกุลสุนทร

สารบัญ

	หน้า	
บทคัดย่อภาษาไทย	ง	
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ	
กิตติกรรมประกาศ	ฉ	
สารบัญ	ช	
สารบัญตาราง	ฎ	
สารบัญภาพ	ฏ	
บทที่		
1 บทนำ		
ความเป็นมาของปัญหา	1	
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	2	
สมมติฐานในการวิจัย	2	
ขอบเขตการวิจัย	2	
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3	
นิยามของศัพท์และอักษรย่อที่ใช้ในงานวิจัย	3	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4	
2 วิธีดำเนินการวิจัย		
การเก็บข้อมูล	10	
1 การเลือกจุดเก็บข้อมูล	10	
2 วิธีการเก็บข้อมูล	10	
3 การสร้างรายการคำ	10	
4 การสร้างแบบสอบถาม	16	
การคัดเลือกผู้ตอบแบบสอบถาม	17	
การรวบรวมข้อมูล	17	
เกณฑ์การวิเคราะห์ศัพท์	19	
3 การกระจายของศัพท์		21
การนิยามจัดศัพท์เป็นศัพท์ของภาษาใดภาษาหนึ่ง	21	

	หน้า
การสร้างแผนที่	24
4 การกระจายของเสียง	57
5 การใช้ภาษาจากการทดสอบด้วยคัมภ์	69
เกณฑ์ในการตัดสินว่าหมู่บ้านใดพูดภาษาไทยได้	69
เกณฑ์ในการกำหนดสัดส่วนการใช้ภาษา	74
วิธีอ่านตารางแสดงการใช้ภาษาของแต่ละตำบล	75
6 การใช้ภาษาจากการทดสอบด้วยเสียง	86
เกณฑ์ในการตัดสินว่าหมู่บ้านใดพูดภาษาไทยได้	86
7 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ระหว่างการศึกษาคำคัมภ์และการศึกษาเสียง	99
8 สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย	
สรุปผล	106
อภิปรายผล	107
ปัญหาที่พบในงานวิจัย	109
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	109
รายการอ้างอิง	110
ภาคผนวก	112
แบบสอบถามที่ใช้ในงานวิจัย	113
ประวัติผู้เขียน	117

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 หน่วยอรรถ 30 หน่วยอรรถที่ใช้ในงานวิจัย	13
2 คำที่ใช้ในการทดสอบเสียงปรัภาคชุด ช-จ-ช	15
3 คำที่ปรากฏในข้อมูลที่ใช้แทนหน่วยอรรถที่ 1 - 30	18
4 ศัพท์ของภาษาไทยถิ่นต่างๆ ที่ใช้แทนหน่วยอรรถแต่ละหน่วยอรรถ	22
5 ลักษณะการใช้ภาษาผสมจากการวิเคราะห์คำศัพท์	71
6 ลักษณะการใช้ภาษาผสมผสานจากการวิเคราะห์คำศัพท์	72
7 การใช้ภาษาของแต่ละตำบลในจังหวัดลพบุรีจากการวิเคราะห์คำศัพท์	78
8 ลักษณะการใช้ภาษาผสมจากการวิเคราะห์เสียง	89
9 ลักษณะการใช้ภาษาผสมผสานจากการวิเคราะห์เสียง	90
10 การใช้ภาษาของแต่ละตำบลในจังหวัดลพบุรีจากการวิเคราะห์เสียง	92
11 เปรียบเทียบการใช้ภาษาจากการศึกษาค้นท์และเสียงของแต่ละตำบล	99
12 เปรียบเทียบคำร้อยละของการใช้ภาษาที่ได้จากการศึกษาค้นท์และเสียง	10
13 เปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานและภาษาพวน	10

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แผนที่แสดงการแบ่งเขตตำบลในจังหวัดลพบุรี	11
2 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "ภูเขา"	26
3 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "กะลา"	27
4 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "นูด"	28
5 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "รีบ"	29
6 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "ตู"	30
7 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "น้ำค้าง"	31
8 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "ท่า"	32
9 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "อรรอย"	33
10 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "เรียม"	34
11 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "ตุ"	35
12 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "เยียม"	36
13 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "หยุด"	37
14 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "นาน"	38
15 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "มาก"	39
16 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "นินทา"	40
17 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "กรรไกร"	41
18 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "โกน"	42
19 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "ลานบ้าน"	43
20 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "วันพรุ่งนี้"	44
21 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "เดิน"	45
22 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "ขนมจีน"	46
23 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "กางเกง"	47
24 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "ปลาช่อน"	48
25 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "มะละกอ"	49
26 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "ผอม"	50
27 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "เฒ่า"	51
28 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "ปรออย่า"	52
29 แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "เปื้อน"	53

ภาพที่	หน้า
30	แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "ละเมอ" 54
31	แผนที่แสดงการกระจายคำศัพท์ในจังหวัดลพบุรี หน่วยอรรถ "จอบ" 55
32	แผนที่แสดงการกระจายของเสียง ช-จ-ช คำทดสอบ "ข้าง" 58
33	แผนที่แสดงการกระจายของเสียง ช-จ-ช คำทดสอบ "เข้า" 59
34	แผนที่แสดงการกระจายของเสียง ช-จ-ช คำทดสอบ "เชือก" 60
35	แผนที่แสดงการกระจายของเสียง ช-จ-ช คำทดสอบ "ชื่อ" 61
36	แผนที่แสดงการกระจายของเสียง ช-จ-ช คำทดสอบ "ชาย" 62
37	แผนที่แสดงการกระจายของเสียง ช-จ-ช คำทดสอบ "ใช้" 63
38	แผนที่แสดงการกระจายของเสียง ช-จ-ช คำทดสอบ "เชื้อ" 64
39	แผนที่แสดงการกระจายของเสียง ช-จ-ช คำทดสอบ "ข้า" 65
40	แผนที่แสดงการกระจายของเสียง ช-จ-ช คำทดสอบ "ชี้" 56
41	แผนที่แสดงการกระจายของเสียง ช-จ-ช คำทดสอบ "ชิม" 67
42	แผนที่แสดงการใช้ภาษาของแต่ละตำบลโดยละเอียด จากการทดสอบคำศัพท์ 83
43	แผนที่แสดงการใช้ภาษาของแต่ละตำบลโดยรวม จากการทดสอบคำศัพท์ 84
44	แผนที่แสดงการใช้ภาษาของแต่ละตำบลโดยละเอียด จากการทดสอบเสียง 97
45	แผนที่แสดงการใช้ภาษาของแต่ละตำบลโดยรวม จากการทดสอบเสียง 98
46	แผนที่แสดงการใช้ภาษาที่ได้จากการเปรียบเทียบการใช้ภาษาจากการทดสอบ คำศัพท์และเสียง 105